

Магістр 1 курсу
фінансового факультету ХНЕУ

МЕХАНІЗМ КОМПЛЕКСНОГО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ

Анотація. Розглянуто механізм проведення аналізу фінансової стійкості банківської установи. Проаналізовано підходи щодо трактування поняття "фінансова стійкість". Визначено показники, що дозволяють комплексно та ефективно здійснювати аналіз діяльності банку.

Аннотация. Рассмотрен механизм проведения анализа финансовой устойчивости банковского учреждения. Проанализированы подходы относительно трактовки понятия "финансовая устойчивость". Определены показатели, которые позволяют комплексно и эффективно осуществлять анализ деятельности банка.

Annotation. The mechanism of carrying out the analysis of financial stability of banking institution is considered. Approaches concerning treatment of concept "financial stability" are analysed. Indicators which allow in a complex and to carry out the analysis of activity of bank effectively are defined.

Ключові слова: фінансова стійкість банку, банківський аналіз, показники фінансової стійкості, фактори фінансової стійкості.

Фінансова стійкість банку – це головна умова його існування та активної діяльності, яка формується під впливом об'єктивних та суб'єктивних факторів і оцінюється за допомогою як окремих показників, так і зведених комплексних показників, які лежать в основі рейтингових оцінок діяльності банків. Проблематика її аналізу є важливим науковим і практичним завданням, тому є актуальною.

В економічній літературі немає єдиного підходу до визначення поняття фінансової стійкості банку, її значення досить часто трактується залежно від контексту, використання аналітичних методів та рівня систем, що розглядаються.

Дослідженням поняття фінансової стійкості займалися як зарубіжні, так і вітчизняні вчені. Так, В. Вітлінський розуміє фінансову стійкість як критерій для суб'єктів банківського аналізу, проте вважає, що значно важливішим для них є перспективна фінансова стійкість банку [1]. Крейніна М. Н. трактує її як одну з характеристик відповідності структури джерел фінансування структурі активів, що визначається на основі співвідношення різних видів джерел фінансування та його відповідності складу активів [2]. Водоп'янова Н. О. зазначає, що фінансова стійкість – це певний стан структури активів та пасивів банку, що впливають на платоспроможність банку [3]. Пантелєєв В. П. і Халєва С. П. розглядають фінансову стійкість як перевищення доходів над витратами [4].

Тому, виходячи з поширених у економічній літературі підходів щодо фінансової стійкості, можна сказати, що трактування цього терміна розглядається у трьох напрямках: фінансова стійкість – це ліквідність і платоспроможність; фінансова стійкість як своєрідне перевищення доходів над витратами; фінансова стійкість – стан фінансів суб'єкта фінансово-господарської діяльності, що характеризується певним набором показників.

Метою аналізу фінансової стійкості є виявлення реального фінансового стану установи та можливостей банку у майбутніх періодах.

При аналізі фінансової стійкості банку можуть використовуватись джерела інформації як внутрішнього, так і зовнішнього характеру, але частіше за все аналіз проводиться на основі даних балансу та звіту про фінансові результати банківської установи.

Механізм комплексного аналізу фінансової стійкості банку становить алгоритм послідовних дій перетворення вхідної інформації, тобто певних статистичних даних, у об'єктивні результати, що сприятимуть підвищенню ефективності функціонування банку (рисунок).

Аналіз зовнішнього середовища розуміє під собою аналіз екзогенних факторів, які мають вплив на діяльність банку та не залежать від його діяльності. Оцінці підлягають стійкість національної грошової одиниці, рівень інфляції, бюджетний дефіцит або профіцит, стан валютного ринку, інвестиційний клімат за наявності джерел довгострокового кредитування. Також враховується рівень довіри населення до фінансово-кредитної системи, ефективність діючого законодавства та рівень політичної стабільності в країні. Результати цього аналізу повинні враховуватись на етапі розробки пропозицій і рекомендацій стосовно покращення фінансової стійкості банку.

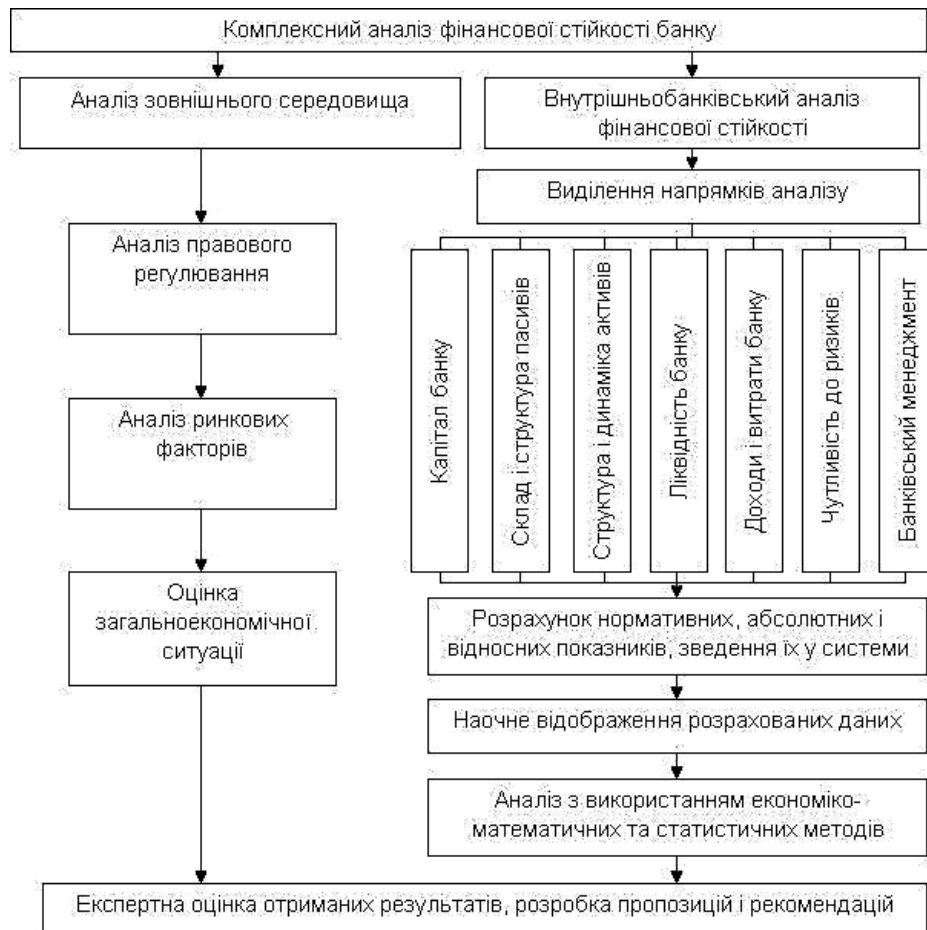

Рис. Механізм комплексного аналізу фінансової стійкості банку

До основних напрямів аналізу, що допомагають оцінити фінансову стійкість банку, відносять: достатність капіталу, якість активів і ресурсів, ліквідність банку, прибутковість, чутливість до ризиків та професіоналізм менеджерів банку. Аналіз здійснюється за кожним із названих напрямів на основі розрахунку відповідних показників за період не менше ніж два роки.

Усі показники фінансової стійкості банку розділяються багатьма авторами на кілька груп:

показники, що базуються на структурі і достатності капіталу, до яких відносяться коефіцієнти незалежності, фінансового важеля, співвідношення власного капіталу та активів, достатності основного капіталу, платоспроможності, маневрування, захищеності дохідних активів, концентрації власного капіталу, мультиплікатор капіталу, захищеності власного капіталу;

показники, що базуються на структурі залучених та запозичених коштів, – це коефіцієнти розвитку клієнтської бази, залежності ресурсної бази, співвідношення капіталу та строкових депозитів;

показники, що базуються на якості активів банку, якими є частка прострочених кредитів у кредитному портфелі, частка пролонгованих кредитів у кредитному портфелі, частка проблемних кредитів у чистих активах, покриття проблемної заборгованості власним капіталом, коефіцієнт покриття проблемних кредитів резервами;

показники, що характеризують динаміку окремих складових активу та пасиву, якими вважаються коефіцієнти приросту активів, приросту капіталу, приросту позик, приросту депозитів [5].

Методики розрахунку наведених показників наводяться у літературі з економічного аналізу.

При застосуванні методу табулювання визначаються види та кількість таблиць, їх реквізити і порядок, у які групуються отримані показники, що було розраховано. Ця процедура також надає можливість наочно відобразити отриману інформацію шляхом побудови ілюстративного матеріалу – графіків, гістограм та діаграм.

Використання статистичних та економіко-математичних методів дозволяє застосовувати системний підхід до дослідження, сприяючи урахуванню впливу окремих чинників на фінансову стійкість банку.

На заключному етапі аналізу, беручи до уваги отримані результати аналізу зовнішніх і внутрішніх чинників стійкості банку, пропонуються рекомендації щодо укріплення фінансового стану установи.

Таким чином, аналіз дає змогу виявити причинно-наслідкові зв'язки різних аспектів діяльності банку. Саме за допомогою аналізу можна швидко розрахувати, як змінюються фінансові показники, що визначають рівень фінансової стійкості та відповідно до цього прийняти обґрунтоване управлінське рішення, спрямоване на її забезпечення.

Наук. керівн. Дзеніс В. О.

Література: 1. Вітлінський В. Фінансова стійкість як системна характеристика комерційного банку / В. Вітлінський, О. Пернарівський // Банківська справа. – 2000. – № 6. – С. 48–51. 2. Крейнина М. Н. Финансовая устойчивость предприятия: оценка и принятие решений / М. Н. Крейнина // Финансовый менеджмент. – 2001. – № 2. – С. 32–36. 3. Водопьянова Н. О.

Финансовая устойчивость коммерческого банка / Н. О. Водопьянова // Межвузовский сборник научных трудов по итогам III Открытой научной конференции ВолгГТУ "Молодежь и экономика: новые взгляды и решения", 2003. – С. 11–12. 4. Пантелеев О. П. Финансова стійкість комерційного банку: проблеми регулювання / О. П. Пантелеев, С. П. Халява // Банківська справа. – 1996. – № 1. – С. 32–35. 5. Аналіз банківської діяльності : підручник / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін. ; за ред. А. М. Герасимовича. – К. : КНЕУ, 2004. – 599 с.